

Kristoffer Schantz

Partipolitik og størrelsen af den offentlige sektor i den globale økonomi

Den konventionelle visdom præget af neoliberal tankegang er, at globaliseringen har undermineret muligheden for at opretholde en stor velfærdsstat, og at politikere i dag står magtesløse over for den globaliserede økonomis ukontrollable kræfter. Globaliseringen har en negativ effekt på de offentlige udgifter, og politiske partier spiller i dag en meget begrænset rolle for velfærdsstatens omfang. Men velfærdsstatens snarlige undergang er stærkt overdrevet, og et mere nuanceret syn på den offentlige sektors rolle i økonomien er nødvendigt. Derved bliver det også muligt at forklare samspillet mellem politiske partier, arbejdsmarkedets organisering og velfærdsstatens størrelse. I nogle tilfælde kan en stor offentlig sektor og et organiseret arbejdsmarked måske ligefrem være en komparativ fordel. Dette åbner op for, at en stor velfærdsstat og et organiseret arbejdsmarked kan opretholdes selv i den globale økonomi.

Med udgangspunkt i neoliberal teori er det blevet almindeligt at påstå, at velfærdsstater med en stor offentlig sektor ikke kan opretholdes i den globaliserede økonomi. De globale økonomiske kræfter tvinger alle lande med store velfærdsstater til at deregulere og nedskære af frygt for, at virksomheder flytter deres produktion til udlandet. I dette perspektiv er der tydeligvis heller ikke plads til forskelle i økonomisk politik mellem forskellige politiske partier.

Dette perspektiv strider imidlertid imod en lang tradition inden for den politiske økonomi, som har tillagt politiske partier en væsentlig betydning for udbygningen af velfærdsstaten og opretholdelsen af en stor offentlig sektor. Omvendt er det inden for denne retning blevet almindeligt at hævde, at globaliseringen af økonomien er stærkt overdrevet, og at den ikke vil få de negative konsekvenser for velfærdsstaten, som neoliberale økonomer hævder, ja, at globaliseringen ligefrem vil betyde, at nogle lande vil ekspandere den offentlige sektor.

Målet i denne artikel er at give en afbalanceret og velfunderet vurdering af, hvor-

dan globaliseringen af økonomien har påvirket størrelsen af den offentlige sektor, og hvilken rolle politiske partier spiller i den globale økonomi. På baggrund af økonometriske analyser for 14 industrialiserede lande over perioden 1973-1994 vises, at globaliseringen har en negativ effekt på de offentlige udgifter. Det vises, at de politiske partier ikke længere har en selvstændig effekt på størrelsen af den offentlige sektor. Men det vises også, at politiske partier i en korporatistisk alliance med stærke fagforeninger stadig spiller en rolle i den globale økonomi.

Samspillet mellem korporatisme og globalisering kan dog ikke forklares ud fra de gængse teorier. Derfor argumenterer jeg for, at det er nødvendigt teoretisk at videreudvikle samspillet mellem globaliseringen, de politiske partier og størrelsen af den offentlige sektor. Et frugtbart udgangspunkt kunne her være at bibeholde den neoliberale globaliserings-teoris fokus på virksomheders strategiske overvejelser, men inkorporere nogle af indsigterne fra den endogene vækstteori.

I første sektion diskuteres globaliseringen og den neoliberale globaliserings-

Kristoffer Schantz

Partipolitik og størrelsen af den offentlige sektor i den globale økonomi

Den konventionelle visdom præget af neoliberal tankegang er, at globaliseringen har undermineret muligheden for at opretholde en stor velfærdsstat, og at politikere i dag står magtesløse over for den globaliserede økonomis ukontrollable kræfter. Globaliseringen har en negativ effekt på de offentlige udgifter, og politiske partier spiller i dag en meget begrænset rolle for velfærdsstatens omfang. Men velfærdsstatens snarlige undergang er stærkt overdrevet, og et mere nuanceret syn på den offentlige sektors rolle i økonomien er nødvendigt. Derved bliver det også muligt at forklare samspillet mellem politiske partier, arbejdsmarkedets organisering og velfærdsstatens størrelse. I nogle tilfælde kan en stor offentlig sektor og et organiseret arbejdsmarked måske ligefrem være en komparativ fordel. Dette åbner op for, at en stor velfærdsstat og et organiseret arbejdsmarked kan opretholdes selv i den globale økonomi.

Med udgangspunkt i neoliberal teori er det blevet almindeligt at påstå, at velfærdsstater med en stor offentlig sektor ikke kan opretholdes i den globaliserede økonomi. De globale økonomiske kræfter tvinger alle lande med store velfærdsstater til at deregulere og nedskære af frygt for, at virksomheder flytter deres produktion til udlandet. I dette perspektiv er der tydeligvis heller ikke plads til forskelle i økonomisk politik mellem forskellige politiske partier.

Dette perspektiv strider imidlertid imod en lang tradition inden for den politiske økonomi, som har tillagt politiske partier en væsentlig betydning for udbygningen af velfærdsstaten og opretholdelsen af en stor offentlig sektor. Omvendt er det inden for denne retning blevet almindeligt at hævde, at globaliseringen af økonomien er stærkt overdrevet, og at den ikke vil få de negative konsekvenser for velfærdsstaten, som neoliberale økonomer hævder, ja, at globaliseringen ligefrem vil betyde, at nogle lande vil ekspandere den offentlige sektor.

Målet i denne artikel er at give en afbalanceret og velfunderet vurdering af, hvor-

dan globaliseringen af økonomien har påvirket størrelsen af den offentlige sektor, og hvilken rolle politiske partier spiller i den globale økonomi. På baggrund af økonometriske analyser for 14 industrialiserede lande over perioden 1973-1994 vises, at globaliseringen har en negativ effekt på de offentlige udgifter. Det vises, at de politiske partier ikke længere har en selvstændig effekt på størrelsen af den offentlige sektor. Men det vises også, at politiske partier i en korporatistisk alliance med stærke fagforeninger stadig spiller en rolle i den globale økonomi.

Samspillet mellem korporatisme og globalisering kan dog ikke forklares ud fra de gængse teorier. Derfor argumenterer jeg for, at det er nødvendigt teoretisk at videreudvikle samspillet mellem globaliseringen, de politiske partier og størrelsen af den offentlige sektor. Et frugtbart udgangspunkt kunne her være at bibeholde den neoliberale globaliserings-teoris fokus på virksomheders strategiske overvejelser, men inkorporere nogle af indsigterne fra den endogene vækstteori.

I første sektion diskuteres globaliseringen og den neoliberale globaliserings-

tese. I anden sektion diskuteres partiernes handling og et modsvar til den neoliberale tese. I tredje sektion operationaliseres variablerne. I fjerde sektion præsenteres og diskuteres resultaterne af den økonomiske analyse. I femte sektion afrundes med en konklusion.

Den neoliberale globaliseringstese

Globalisering er blevet et „catch-word“ i 1990'erne. Det er blevet et værdiladet ord, der for nogen betyder håb om udvikling og samarbejde på tværs af landegrænser, men for andre frygt for, at internationale ukontrollable økonomiske kræfter truer deres job og kultur. Jeg følger Hall (1997) og definerer globalisering mere præcist som et sæt af processer, der har gjort det muligt og ønskværdigt for virksomheder at flytte deres produktion eller dele heraf til udlandet. Der tænkes her på faldende transport- og kommunikationsomkostninger, fjernelse af handelsbarrierer, ekspansion af de internationale finansmarkeder samt fremkomst af nye markeder i de nyindustrialiserede lande i Østasien samt i Østeuropa.

Der kan ikke være tvivl om, at integrationen mellem de industrialiserede landes økonomier er øget siden 1960'erne. I denne periode er volumen af eksport og import vokset næsten dobbelt så hurtigt som det totale økonomiske volumen i de industrialiserede lande. Især siden 1973 har globaliseringen af handel nået et betydeligt højere niveau, jf. figur 1, om end omfanget af disse ændringer set i et længere historisk perspektiv heller ikke må overvurderes (Hirst, 1997: 410-415). Hvor der ikke er angivet andet, betragter jeg derfor hele den undersøgte periode, 1973-1994, som en globaliseret økonomi.

Neoliberalt inspirerede økonomer argumenterer for, at denne globalisering har

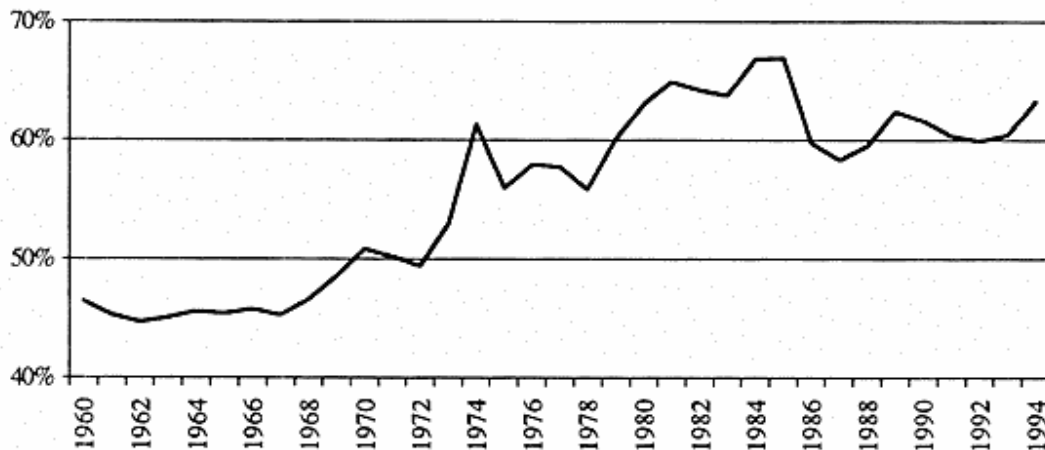
undermineret politiske partiers mulighed for at regulere økonomien, og at øget globalisering fører til en mindre offentlig sektor. Det neoliberale argument bygger på Charles Lindbloms begreb om erhvervssektorens privilegerede position (Lindblom, 1977). I et åbent globalt marked er erhvervssektorens privilegerede position endnu stærkere, fordi virksomheder simpelthen kan vælge exitstrategien og flytte deres produktion til udlandet, hvis et lands økonomiske politik ikke stemmer overens med deres præferencer. Ifølge den neoliberale model er store offentlige udgifter væksthæmmende, fordi det offentlige forbrug er ineffektivt, og fordi høje skatter er forvridende. Virksomheder vil derfor foretrække at placere deres produktion i lande med en lille offentlig sektor. Paulette Kurzer skriver således: „As business and finance became more mobile, their power resources increased...[as a result] governments have lost the ability to carve out national economic strategies and to sustain social accords.“ (citeret i Cohen, 1996).

Globaliseringen vil derfor flytte arbejdspladser væk fra lande med store offentlige sektorer. Et land med en stor offentlig sektor og intensiv regulering af økonomien kan derfor kun undgå høje arbejdsløshedstal i den nye globaliserede virkelighed ved at liberalisere og deregulere økonomien (Iversen, 1996, 1998a).

Partier, korporatisme og nye risici i den globale økonomi

Den neoliberale påstand, at partier ikke længere har indflydelse på størrelsen af den offentlige sektor, går imod en efterhånden lang tradition inden for den politiske økonomi, som har tillagt politik en væsentlig betydning (se blandt andet Hibbs, 1977; Cameron, 1978; Alvarez,

Figur 1. Globalisering af handel (eksport- og importvolumen i procent af BNP) 1960-1994

Kilde: OECD (diverse år).

Garrett og Lange, 1991). Et centralt udgangspunkt er Douglass Hibbs (1977) klassiske artikel, der argumenterer for, at venstreorienterede partier følger såvel de objektive økonomiske interesser som de subjektive præferencer for lavindkomstgrupper, mens de højreorienterede partier følger interesserne og præferencerne for højindkomstgrupperne.

Underliggende Hibbs klassedefinerede økonomiske interesser er distinktionen mellem stat og marked. Rationalet bag større statslig indgriben i økonomien er dels et distributivt mål om større lighed og dels korrektion af markedssvigt. I modsætning hertil er tankegangen bag mindre statslig indgriben, at markedet fungerer mere effektivt og belønner selvstændigt initiativ. En substantiel forskel mellem venstreorienterede og højreorienterede partier må derfor være venstreorienterede partiers større tilbøjelighed til mere statslig indgriben og omvendt højreorienterede partiers større tilbøjelighed til mere marked, alt andet lige. Den gennemgående hypotese i litteraturen, som også vil blive fulgt her, er altså, at jo mere venstreorienterede regeringer desto større den offentlige sektor, jo mere højreorien-

terede desto mindre den offentlige sektor (Cameron, 1978; Hicks, Swank og Ambuhl, 1989; Blais, Blake og Dion, 1993).

Et væsentligt spørgsmål er imidlertid, om partier kan handle efter deres klasse-definerede interesser. En anden lang tradition inden for statskundskaben med udgangspunkt i Downs (1957) argumenterer for, at partier er begrænset i at handle efter deres umiddelbare klasseinteresser, fordi de også ønsker at blive genvalgt og derfor stemmemaksimerer. Partiers reelle handlen og motiver findes givetvis mellem disse to yderpoler og sandsynligvis sådan, at partier følger deres klassedefinerede præferencer, såfremt de ikke er i direkte modstrid med deres mål om at stemmemaksimere (Blais, Blake og Dion 1993: 42). Der kan dog opstå situationer, hvor de politiske partier vil stå over for et trade-off mellem at følge deres klassedefinerede præferencer og at stemmemaksimere. Dette vil især være tilfældet, hvis der er modstrid mellem deres klassedefinerede præferencer og hensynet til en god makroøkonomi. Empiriske undersøgelser har således vist, at regeringer, der præsiderer over en gunstig makroøkonomi, belønnes af vælgerne, mens

regeringer, under hvilken makroøkonomien er ugunstig, bliver straffet (Lewis-Beck, 1988).

Dette trade-offs størrelse og karakter er dog ifølge en omfangsrig litteratur betinget af de organisatoriske forhold på arbejdsmarkedet (se blandt andet Katzenstein, 1985; Hicks, Swank og Ambuhl, 1989; Alvarez, Garrett og Lange, 1991; Garrett, 1998). Det teoretiske argument i denne litteratur stammer fra Mancur Olson (1982: 47-53). Udgangspunktet er, at fagforeninger står over for et handlingsdilemma, hvor alle forsøger at sikre deres egne medlemmers interesse for bedre vilkår og især højere løn. Hvis alle fagforeninger har succes med dette, kan det imidlertid gå ud over fagforeningernes samlede interesse, fordi generelle lønstigninger i et land fører til tab af konkurrenceevne til udlandet og dermed i sidste ende til tab af vækst og arbejdspladser. Men, argumenterer Olson, hvis fagforeningerne er tilstrækkeligt centraliserede og dækker næsten hele arbejdsstyrken, så kan disse „encompassing“ organisationer gennem centraliseret koordinering overvinde handlingsdilemmaet, sikre løntilbageholdenhed i forhold til udlandet og dermed sikre både vækst og arbejdspladser.

Olsons argument udvides af litteraturen inden for den politiske økonomi til at inkludere spillet med det politiske niveau i en form for socialdemokratisk korporatisme, hvor fagforeninger og venstreorienterede regeringer koordinerer og samarbejder til fælles bedste (se for eksempel Alvarez, Garrett og Lange, 1991). Lande, hvor der er både venstreorienterede partier og stærke fagforeninger, kan således indgå i en positiv spiral, hvor socialdemokratiske partier begrænser markedets fri udfoldelse og øger de offentlige udgifter til fordel for især de lavere

indkomstgrupper, mens centraliserede fagforeninger til gengæld sikrer løntilbageholdenhed, lavt strejkeniveau samt samarbejdsvilje på arbejdspladserne. Hvor venstreorienterede partier ikke er understøttet af stærke fagforeninger, har de derimod ikke de samme muligheder for at fremme deres klassespecificerede præferencer. Venstreorienterede partiers muligheder for at øge de offentlige udgifter er derfor betinget af, om de har opbakning fra en stærk og centraliseret fagbevægelse, mens højreorienterede partier bedre er i stand til at mindske de offentlige udgifter, hvis fagbevægelsen er svag.

Andre væsentlige begrænsninger på partiers klassespecificerede interesser er bureaukratiet og interesseorganisationerne. Endelig kan partierne heller ikke anses for enhedsaktører og kan derfor være afskåret fra at følge en bestemt strategi. En nærmere gennemgang af disse pointer ligger ud over denne artikel, men det kan dog konkluderes, at partier altid har været begrænset i at følge deres umiddelbare præferencer. Ikke desto mindre har flere empiriske studier påvist, at regeringspartiers politiske orientering i hvert fald i 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne gjorde en forskel på størrelsen af den offentlige sektor (Cameron, 1978; Swank, 1988; Blais, Blake og Dion, 1993). På denne baggrund vil det i modsætning til den neoliberale hypotese være nærliggende at forvente, at partier eller eventuelt partier i alliance med stærke fagforeninger stadig har kunnet gøre en forskel i perioden 1973-1994.

I forlængelse af denne tradition er der med teoretisk udgangspunkt i blandt andet Cameron (1978) og Katzenstein (1985) udviklet et direkte modsvar til den neoliberale globaliseringshypotese. Rodrik (1996) argumenterer således for, at øget globalisering fører til en større of-

fentlig sektor. Dette argument hviler på følgende kausale mekanismer. Først fører fri handel til større økonomisk svingninger og usikkerhed, hvilket for den enkelte arbejder resulterer i større risiko for indkomstnedgang og arbejdsløshed. Denne større risiko på arbejdsmarkedet fører dernæst til politiske krav om øgede offentlige udgifter til at beskytte og kompensere befolkningen for sådanne risici. Rodrik beskriver logikken i argumentet på følgende måde:

„More open economies have greater exposure to the risks emanating from turbulence in world markets. We can view larger government spending in such economies as performing an insulation function, insofar as the government sector is the „safe“ sector (in terms of employment and purchases from the rest of the economy) relative to other activities, and especially compared to tradable...“ (Rodrik, 1996: 13).

Endvidere fastholder Garrett (1998) i forlængelse af Rodriks teoretiske argument, at venstreorienterede partier i alliance med stærke fagforeninger „is at least as important in the global economy as it has ever been“ (Garrett, 1998: 10). Garrett hævder, at øgede offentlige udgifter, for at afhjælpe risiko- og ustabilitetsproblemerne forårsaget af globaliseringen, kun kan understøttes med hjælp fra „encompassing“ fagforeninger. Dette hænger som nævnt sammen med, at „encompassing“ fagforeninger kan sikre løntilbageholdenhed og samarbejde frem for den ineffektivitet og ustabilitet, som ukoordinerede fagforeningsgrupper kan forårsage. De makroøkonomiske omkostninger for de politiske partier ved at følge deres klasse-definerede præferencer er derved mindre.

„I have argued that policies will be distinctively partisan and economic outcomes will be good in more coherent political econo-

mies – where politically left-wing parties are allied with encompassing labor market institutions and where right-wing dominance is coupled with very weak institutions in the labor market. The more open the economy, the more this partisan distinctiveness will be apparent with respect to the size of the public economy“ (Garrett, 1998: 49).

Korporatistiske lande forventes derfor som svar på øget globalisering, i stik modsætning til den neolibérale hypotese, at øge de offentlige udgifter.

Operationalisering

I denne artikel undersøges de offentlige indtægter og udgifter for 14 liberale demokratier med en avanceret industrialiseret økonomi – Belgien, Canada, Danmark, Finland, Frankrig, Holland, Italien, Japan, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, USA og Østrig. Lignende lande som for eksempel New Zealand og Schweiz kunne ikke inkluderes på grund af manglende data.¹

Som afhængige variabler og mål for størrelsen af den offentlige sektor har jeg valgt at bruge de samlede offentlige udgifter. Jeg har valgt de offentlige udgifter fremfor de offentlige indtægter, fordi de offentlige udgifter er et mere direkte mål for størrelsen af den offentlige sektor. Dette hænger sammen med, at regeringer har mulighed for at underskudsfinansiere offentlige udgifter. Disse øgede offentlige udgifter afspejles ikke i de offentlige indtægter, men virksomheder vil sandsynligvis tage underskudsfinansieringen med i betragtning ved placering af nye investeringer, idet underskud på de offentlige finanser, alt andet lige, vil betyde et fremtidigt højere skatteniveau.

Jeg ser på samlede udgifter, men jeg udelukker ikke muligheden for, at mere

disaggregerede analyser vil kunne vise væsentlige forskelle mellem forskellige typer af udgifter, forskellige udgiftsområder og forskellige skattestrukturer. For eksempel siger de samlede offentlige indtægter ikke noget om, hvor progressive skatterne er, hvilket kan være den måske mest afgørende fordelingsmæssige forskel mellem landene på indtægtssiden. Ikke desto mindre er de samlede offentlige udgifter et mål for størrelsen af velfærdsstaten, som ikke kun omfatter omfordelende transfereringer som for eksempel arbejdsløshedsunderstøttelse og pensioner, men også tilvejebringer sociale goder som for eksempel uddannelse og sundhed. Velfærdsstatens størrelse kan dermed ses som det mest basale policy instrument for omfordeling (se også Blais, Blake og Dion, 1993: 48). Jeg bruger OECD-standardmålene for de samlede offentlige udgifter inkluderende centralt, regionalt og lokalt niveau og angiver dem i procent af BNP.

Som mål for globaliseringen af handel har jeg brugt det traditionelle mål for økonomiens åbenhed defineret som summen af et lands eksport og import i procent af BNP.

For at måle forskellen mellem venstreorienterede og højreorienterede politiske partier konstruerer jeg en venstre-højre partipolitikvariabel. Det er imidlertid bestemt ikke lige meget, hvilken indikator man bruger for partisammensætningen, idet valget af indikator kan gøre en stor forskel for estimerne af partipolitiks indflydelse (Schmidt, 1996: 157-162). Den traditionelt brugte indikator er størrelsen af venstreorienterede partier (Hibbs, 1977; Cameron, 1978; Esping-Andersen, 1990; Alvarez, Garrett og Lange, 1991), men andre hævder, at det i lige så høj grad er størrelsen af højrepartier, der er afgørende (Swank, 1988; Schmidt, 1996). Jeg følger derfor Blais, Blake og

Dion (1993) og konstruerer et indeks, der tager højde for både venstre- og højrepartier ved at måle forskellen i størrelsen mellem gruppen af venstrepartier og gruppen af højrepartier.

Et væsentligt spørgsmål ved operationalisering af partivariablen er, om der skal ses på andelen af pladser i regeringen eller andelen af pladser i parlamentet. De fleste artikler ser på andelen af pladser i regeringen ud fra den betragtning, at det er her den egentlige politiske magt udøves (Cameron, 1978; Swank, 1988; Hicks, Swank og Ambuhl, 1989; Esping-Andersen, 1990; Blais, Blake og Dion, 1993). Det betyder dog, at koalitionsspillet i parlamentet undervurderes. Dette er især problematisk ved minoritetsregeringer, hvor oppositionen selvsagt kan have en ganske betydelig magt og indflydelse. Men selv majoritetsregeringer er nødt til at samarbejde med oppositionen, hvis de ønsker, at deres lovgivning og økonomiske politik ikke skal blive undermineret, når oppositionen sandsynligvis på et senere tidspunkt kommer til magten. Den siddende regering har altså et „commitment problem“ (Horn, 1995), som nødvendiggør samarbejde med oppositionen, specielt når det gælder den mere langsigtede udbygning af velfærdsstaten. Det er derfor vigtigt, om et oppositionsparti har 10 pct. eller 40 pct. af pladserne i parlamentet. Jeg operationaliserer derfor partipolitikindekset som differensen mellem andelen af henholdsvis venstre- og højrepartier i kabinettet plus differensen mellem andelen af henholdsvis venstre- og højrepartier i parlamentet.

Korporatisme blev i foregående afsnit defineret som tilstedeværelsen af både venstreorienterede regeringer og „encompassing“ fagforeninger. Korporatisme måles derfor ved et sammensat indeks på

grundlag af dels partivariablen, som gennemgået ovenfor, dels et mål for, hvor „encompassing“ fagforeningerne i et givet land er. Et mål for, hvor „encompassing“ fagforeningerne er i et land, skal både tage højde for, om fagforeningerne dækker en tilstrækkelig stor del af arbejdsstyrken, og om de har en tilstrækkelig centraliseret beslutningsstruktur til at kunne overvinde koordineringsproblemer. Hvor „encompassing“ fagforeningerne er i et land måles derfor ved et sammensat indeks af dels det traditionelle mål for andelen af fagforeningsmedlemmer i forhold til hele arbejdsstyrken dels et centraliseringsindeks for lønforhandlingerne konstrueret af Torben Iversen (1998b).

Iversens centraliseringsindeks kræver en nærmere forklaring. For det første er vi selvfølgelig også interesseret i graden af centraliserede forhandlinger på andre områder end lønforhandlingerne, men dels er lønforhandlingerne det mest afgørende område, dels må centraliseringsgraden for lønforhandlingerne forventes at være et pålideligt estimat for, hvor centraliserede forhandlingerne er på andre områder. Iversens centraliseringsindeks har endvidere den fordel frem for andre indekser, som udelukkende ser på egenskaber ved fagforeninger, at det inkluderer et mål for selve forhandlingsniveauet og derved også inkluderer arbejdsgiverne. Dette er vigtigt, idet centralisering kun kan være en funktion af organiseringen af både fagforeninger og arbejdsgivere.

Iversens centraliseringsindeks er operationaliseret som et sammensat mål for lønforhandlingsniveauet samt antallet og størrelsen af forhandlingsenhederne. Lønforhandlingsniveauet er opdelt i tre kategorier: Centralt niveau, brancheniveau og virksomhedsniveau. For hvert lønforhandlingsniveau gælder, at jo færre forhandlingsenheder og jo mere ulige deres

størrelse, desto højere grad af centralisering. Hvor flere forhandlingsniveauer er i spil, er centraliseringen målt som et vejet gennemsnit af de forskellige niveauer med vægte determineret af lønforhandlingsniveauet. Det vil sige, at hvis alle forhandlinger er koncentreret i det mest centraliserede niveau, og hvis en enkelt fagforening repræsenterer alle medlemmerne, så er centraliseringsgraden lig 1. Hvis forhandlingerne er meget decentraliserede, og hvis der er mange og spredte fagforeninger, så nærmer centraliseringsgraden sig nul.²

Ud over disse tre uafhængige variabler bruges fire kontrolvariabler i regressionsanalyserne, som lignende studier har fundet har indflydelse på størrelsen af den offentlige sektor. For det første en etårig lagget afhængig variabel, som er medtaget, dels fordi det forventes med udgangspunkt i Lindbloms (1959) inkrementalisme teori, at et tidligere års udgiftsniveau er et meget væsentligt udgangspunkt for fastlæggelsen af næste års udgiftsniveau, dels på grund af metodiske overvejelser (se næste afsnit). For det andet en variabel, der måler den reale vækst i BNP, og som forventes at påvirke de offentlige udgifter i negativ retning, idet lav vækst i BNP i et givet år ikke resulterer i tilsvarende mindre ændringer i niveauet for de offentlige udgifter (Garrett, 1998: 80). For det tredje en arbejdsløshedsvariabel, idet højere arbejdsløshed forventes at være forbundet med større offentlige udgifter til transfereringer. Endelig er medtaget en demografisk variabel, der måler andelen af ældre over 65 år, hvor det forventes, at flere ældre betyder større offentlige udgifter til transfereringer.

Tabel 1 viser variablerne for partipolitik, korporatisme og globalisering. Der er angivet gennemsnitstal for hvert land

for perioden 1973-1994 samt ændringer i variablene over denne periode. For partipolitik er det som forventet de nordiske lande samt Østrig, som er mest venstreorienterede, mens Canada, USA og Japan er de mest højreorienterede. På trods af en markant højredrejning i Storbritannien, Tyskland og Sverige i løbet af perioden, er der også flere lande, især Frankrig, der i denne periode er gået i den modsatte retning.

Ses på korporatismevariablen er det som forventet de nordiske lande og Østrig, der markant skiller sig ud i toppen af indekset. Herefter følger en mellemgruppe bestående af Belgien, Holland, Tyskland, Storbritannien og Italien, og endelig i bunden af indekset findes Japan, Frankrig, Canada og USA. Dette er

stort set i overensstemmelse med lignende indeks (se Esping-Andersen, 1990; Alvarez, Garrett og Lange, 1991), hvilket styrker tilliden til operationaliseringen. Interessant er ændringerne i løbet af perioden. Samlet set er der sket en lille decentralisering, men der er meget store variationer mellem landene.

Ses på målet for globalisering er det først og fremmest variationen mellem landene, der springer i øjnene. Særlig adskiller de små centraleuropæiske lande Belgien og Holland sig med åbenhed for handel på over 100 pct., mens de to store og geografisk forholdsvis isolerede økonomier, Japan og USA, kun har en åbenhed på omkring 20 pct. Der er endvidere store forskelle over tid, idet nogle lande, Norge, Storbritannien og Japan, faktisk

Table 1. Partipolitik, korporatisme og globalisering, 1973-1994, 14 OECD-lande

	Partipolitik		Korporatisme		Globalisering	
	Gennemsnit indekstal	Ændring indekstal	Gennemsnit indekstal	Ændring indekstal	Gennemsnit pct.	Ændring pct.point
Sverige	2,76	-1,27	0,557	-0,68	61,0	2,5
Norge	2,70	0,14	0,443	0,30	76,2	-12,1
Østrig	2,64	-0,85	0,252	-0,11	72,9	12,5
Finland	2,46	-1,03	0,298	-0,12	56,2	1,2
Italien	2,44	-0,07	0,029	0,03	43,0	0,4
Danmark	2,27	-0,32	0,362	-0,29	65,2	2,5
Holland	2,17	0,21	0,087	-0,04	100,6	3,6
Belgien	2,12	0,42	0,128	-0,22	132,0	23,9
Frankrig	1,95	0,92	0,005	0,00	42,8	5,7
Tyskland	1,88	-1,74	0,072	-0,12	54,1	14,4
Storbritannien	1,34	-1,36	0,040	-0,07	53,3	-3,8
Canada	1,17	-0,65	0,002	0,00	52,1	10,3
USA	0,87	0,50	0,001	0,00	19,1	6,3
Japan	0,84	0,35	0,013	0,01	22,6	-7,2
Gennemsnit	1,97	-0,34	0,164	-0,09	60,8	4,3

Note: Gennemsnittet for hvert land er beregnet for perioden 1973-1994. Ændringerne over perioden er beregnet som forskellen mellem gennemsnittet af perioden 1991-1994 og gennemsnittet af perioden 1973-1975.

Kilder: Globalisering: OECD (diverse år). Partipolitik: Huber, Ragin og Stephens (1997). Korporatisme: Iversen (1998b); Huber, Ragin og Stephens (1997).

er blevet mere lukkede i løbet af perioden. Samlet set er der dog sket en øget globalisering af handelen i løbet af perioden på over 10 procentpoint fra gennemsnitligt 53,0 pct. i 1973 til 63,3 pct. i 1994 (disse tal fremgår ikke af ovenstående tabel, men kan aflæses af figur 1).

Samlet set er der for alle tre uafhængige variabler både store variationer landene imellem og store variationer over tid for hvert land. Dette har væsentlige implikationer for denne artikels undersøgelsesdesign, hvilket vil blive diskuteret nærmere i næste afsnit.

Resultater

I tabel 2 præsenteres gennemsnitstal for de offentlige udgifter fordelt efter landenes placering på partipolitikindekset.

Tabel 2 viser, at mere venstreorienterede lande øverst i tabellen generelt set har større offentlige udgifter end mere højreorienterede lande. Endvidere er ændringerne over perioden positive og større for de mere venstreorienterede lande. Dette bekræfter tilsyneladende, at politiske partier både har haft indflydelse på og mulighed for at øge størrelsen af den offentlige sektor selv i den globaliserede økonomi. Faktisk er det kun Storbritannien, der bekræfter det neoliberale argument om, at globaliseringen skulle føre til en mindre offentlig sektor.

Ovenstående intuitivt let forståelige tabel med simple gennemsnitstal og konklusionerne på baggrund heraf kan imidlertid være meget misvisende. For det første „maskerer“ de brugte gennemsnitsbetragtninger variationen over tid både for

Tabel 2. De offentlige udgifter rangeret efter partipolitik variabelen, 1973-1994, 14 OECD-lande

	Offentlige udgifter	
	Gennemsnit pct.	Ændring pct. point
Sverige	61,0	21,2
Norge	49,7	11,2
Ostrig	49,5	8,9
Finland	44,7	25,9
Italien	48,2	15,2
Danmark	55,8	17,9
Holland	57,9	6,0
Belgien	57,0	9,2
Frankrig	48,5	12,6
Tyskland	46,9	5,0
Storbritannien	44,6	0,3
Canada	44,4	12,8
USA	34,9	5,4
Japan	31,2	8,6

Note: Gennemsnittet for hvert land er beregnet for perioden 1973-1994. Ændringerne over perioden er beregnet som forskellen mellem gennemsnittet af perioden 1991-1994 og gennemsnittet af perioden 1973-1975.

Kilde: OECD (diverse år).

de offentlige udgifter og for partipolitik. For det andet er det vigtigt at kontrollere for tredjevariabler, idet de offentlige udgifter i høj grad må forventes at være bestemt af inkrementalistiske og økonomiske variabler, således som Hicks, Swank og Ambuhl pointerer: „[T]he welfare effort of post-war capitalist democracies appears to have been consistently constrained by policy-making inertia and driven by relatively 'automatic' responses to unemployment as well as by (relatively routine) counter-cyclical demand management policy“ (Hicks, Swank og Ambuhl, 1989: 423).

Endelig for det tredje er det nødvendigt at kontrollere for de store variationer i globaliseringen landene imellem samt for de store variationer mellem landene i globaliseringen over tid, jf. tabel 1.

Med multipel regression er det muligt at imødegå disse problemer. Det er dog ikke muligt at bruge simple tværnationale regressioner, idet jeg kun har observationer for 14 lande, hvilket ikke giver tilstrækkelige frihedsgrader til at undersøge de formodede sammenhænge mellem globalisering, partipolitik og størrelse af de offentlige udgifter og samtidig kontrollere for tredjevariabler. En løsning på dette problem er en tværnational panelanalyse, hvor dataene pooler for de enkelte år, hvorved man opnår et stort datasæt. Dette indebærer imidlertid en række metodiske problemer, som først skal afklares.

Først og fremmest er det vigtigt at gøre sig klart, at pooling forudsætter, at det er meningsfuldt at sammenligne både tværnationalt og over tid. Pooling er derfor uundgåeligt kædet sammen med ideen om, at både variationer over tid og variationer mellem lande har samme forklaring. Ud over disse mere basale problemer i anvendelsen af pooling, hvis nærmere behandling ligger uden for denne

artikel, eksisterer der også en række konkrete, metodiske problemer i forbindelse med regression.

Regression er et stærkt analyseværktøj, men regressionsligninger, hvor der bruges mindste kvadraters metode, kræver, at en række præmisser er opfyldt. Disse præmisser er ofte brudt, når politisk-økonomiske data pooler over tid. For det første genererer tidsserier ofte cykliske tendenser, som resulterer i autokorrelationsproblemer. For det andet er økonomierne ofte så tæt forbundne, at det resulterer i samtidig korrelation mellem fejledene. For det tredje medfører store forskelle i niveauet for den afhængige variabel heteroskedasticitetsproblemer (for en nærmere gennemgang se Beck og Katz, 1995).

Jeg følger Beck og Katzs (1995) forskrifter,³ som i dag er standardmåden at undgå fejlfortolkning af regressionsresultater af tværnationale panelstudier på (se blandt andet Rueda og Pontusson, 1997; Garrett, 1998; Swank, 1998). For det første korrigeres for autokorrelation ved at inkludere en etårig lagget afhængig variabel i regressionsligningen. Det betyder, at hver observation bliver korrigeret for sidste års observation, hvilket derved om ikke eliminerer autokorrelation så i hvert fald effektivt reducerer den (Swank, 1998: 684). For det andet omregnes de almindelige mindste kvadraters metode standardfejl til panelkorrigerede standardfejl, hvilket korrigerer for både samtidig korrelation og heteroskedasticitet (for den matematiske formel se Beck og Katz, 1995: 638). Endelig for det tredje korrigeres for lande- og tidsspecifikke effekter ved at inkludere både lande- og tidsperiode-dummyvariabler. Lande-dummyvariableerne er især vigtige, fordi vi har al mulig grund til at tro, at niveauet for de offentlige udgifter er influeret af hi-

historiske og kulturelle landespecifikke faktorer, som ikke kan blive målt og kontrolleret for på tværnational basis. Dog er kun dummyvariabler, som er signifikante ved et 10 pct. signifikansniveau eller bedre medtaget i regressionen.

Tilsammen udgør panelkorrigerede standardfejl, en lagget afhængig variabel og dummyvariabler en streng test for både standardfejl og betakoefficienterne i tværnationale panelstudier (Rueda og Pontusson, 1997: 9). Endvidere viste robusthedstest, hvor et land udelades eller en periode udelades skiftevis, ingen effekt på hovedparten af resultaterne. De fundne statistisk signifikante sammenhænge kan

derfor betragtes som både troværdige og robuste.

Tabel 3 viser resultatet af den tværnationale panelanalyse. For de offentlige udgifter er alle lande-dummyvariablerne dog undtagen USA signifikante, men ingen af periode-dummyvariablerne er signifikante. Den laggede afhængige variabel er som forventet særdeles statistisk signifikant. Ligeledes er væksten i BNP statistisk signifikant og fører som forventet til større offentlige udgifter. Arbejdsløshed er også statistisk signifikant og fører som ventet til højere offentlige udgifter. Lidt overraskende er andelen af ældre ikke statistisk signifikant. Men

Tabel 3. Tværnational panelanalyse af effekten af partipolitik, korporatisme, globalisering og interaktionen mellem korporatisme og globalisering på de offentlige udgifter, 1973-1994, 14 OECD-lande

	Offentlige udgifter
Lagget afhængige variabel (t-1)	0,8540*** (0,0372)
BNP real vækst	-0,5629*** (0,0384)
Arbejdsløshed	0,1005* (0,0581)
Andelen af ældre over 65 år	-0,0958 (0,1026)
Globaliseringen	-0,0499*** (0,0149)
Partipolitik	0,0017 (0,0013)
Korporatisme	-0,0698** (0,0337)
Globalisering $\times$ Korporatisme	0,0898* (0,0473)
Konstant	0,0792*** (0,0106)
R ² justeret	0,982
Antal observationer (n)	308

Note: Regressionen er udført med mindste kvadraters metode. Tallene i tabellen viser ustandardiserede regressions betakoefficienter og i parentes herunder panelkorrigerede standard fejl. *** indikerer 1 pct. signifikansniveau, ** indikerer 5 pct. signifikansniveau, * indikerer 10 pct. signifikansniveau. Resultaterne af dummyvariablerne er for at lette fremstillingen ikke vist i tabellen.

dette stemmer dog overens med Hicks, Swank og Ambuhl (1989: 421), som heller ikke fandt nogen effekt af andelen af ældre på de offentlige udgifter.

For de uafhængige variabler er globaliseringsvariablen særdeles statistisk signifikant og fører i overensstemmelse med den neoliberale model og i direkte modsætning til Rodrik (1996) til mindre offentlige udgifter.⁴ Det skal dog understreges, at især de inkrementalistiske kræfter er stærkere end globaliseringskræfterne, jf. tabel 2, hvor det klart fremgår, at de offentlige udgifter er vokset i næsten alle lande i perioden. En mere korrekt konklusion er derfor, at højere globalisering begrænser væksten i de offentlige udgifter.

Partipolitik viser sig i overensstemmelse med den neoliberale hypotese ikke at have en statistisk signifikant effekt på de offentlige udgifter. Det kan dog ikke endeligt afgøres ud fra disse resultater, om den manglende direkte politiske indflydelse skyldes globaliseringen, men den negative globaliseringseffekt taler dog for, at globaliseringen i hvert fald har betydet en begrænsning i venstreorienterede partiers muligheder for at opretholde høje offentlige udgifter.

Selv om partier ikke har nogen direkte effekt på de offentlige udgifter, så kan partipolitik dog stadig have en indirekte effekt – betinget af organiseringen på arbejdsmarkedet, hvor venstreorienterede partier og organiserede arbejdsmarkeder i en form for korporatisme understøtter en stor velfærdsstat. Endvidere forventes det med udgangspunkt i Garrett (1998), at denne effekt er blevet stærkere med øget globalisering, hvilket kontrolleres ved at medtage en variabel for interaktionen mellem globalisering og korporatisme. Resultaterne viser, at korporatismens selvstændige effekt overraskende er sta-

tistisk signifikant og har en negativ effekt på de offentlige udgifter. Til gengæld er interaktionsleddet mellem globalisering og korporatisme statistisk signifikant og har en positiv effekt på størrelsen af de offentlige udgifter. Den positive interaktionseffekt betyder, at ud over globaliseringens og korporatismens selvstændige effekter medfører kombinationen af et højt globaliseringsniveau og et højt korporatismeniveau et pres imod øgede offentlige udgifter. Korporatismen og interaktionsleddet har således modstridende effekter, og det er derfor ikke umiddelbart muligt at vurdere den samlede effekt af disse to variabler. Derfor kan Garretts hypotese om, at et højere korporatismeniveau ved et højere globaliseringsniveau betyder større offentlige udgifter, heller ikke afgøres ud fra resultaterne i tabel 3.

Ud fra resultaterne af regressionsligningen for de offentlige udgifter i tabel 3 beregnede jeg derfor estimater af de offentlige udgifter for hypotetiske niveauer af globaliseringen og korporatismeindekset. Det gjorde jeg ved at sætte alle de andre variabler i regressionsligningen til deres gennemsnitsværdier og gange disse gennemsnitsværdier med deres ustandardiserede betakoefficienter. Derefter undersøgte jeg, hvilken effekt forskellige niveauer af globalisering og korporatisme havde på de offentlige udgifter, igen ved at gange disse hypotetiske niveauer for globalisering, korporatisme og interaktionsleddet med deres ustandardiserede betakoefficienter. De rapporterede hypotetiske værdier er for den 10. procentkvartil og den 90. procentkvartil, men resultaterne er robuste for forskellige hypotetiske værdier inden for et rimeligt interval.

Tabel 4 viser som forventet, at hvis man ved et lavt korporatismeniveau be-

Tabel 4. De offentlige udgifter for hypotetiske værdier for den 10. procentkvartil og den 90. procentkvartil af globalisering og korporatisme baseret på regressionsresultaterne fra tabel 3

		Globalisering	
		Den 10. procentkvartil	Den 90. procentkvartil
Korporatisme	Den 10. procentkvartil	50,3 pct.	46,5 pct.
	Den 90. procentkvartil	47,9 pct.	47,4 pct.

væger sig fra et lavt globaliseringsniveau til et højt globaliseringsniveau, så falder de offentlige udgifter fra 50,3 pct. til 46,5 pct. Men i modsætning til Garretts (1998) hypotese viser tabel 4 også, at hvis man ved et højt korporatismeniveau bevæger sig fra et lavt globaliseringsniveau til et højt globaliseringsniveau, så falder størrelsen af de offentlige udgifter ligeledes, om end noget mindre fra 47,9 pct. til 47,4 pct. Garretts hypotese kan derfor ikke bekræftes, men kan dog heller ikke helt afkræftes. Selv om et højere korporatismeniveau ikke fører til en stigning i de offentlige udgifter ved øget globalisering, fører det dog til et mindre fald i størrelsen af de offentlige udgifter.

Overraskende for Garrett og de fleste andre med baggrund i den traditionelle politiske økonomi ses det imidlertid tydeligt af tabel 4, at hvis man ved et lavt globaliseringsniveau bevæger sig fra et lavt korporatismeniveau til et højt korporatismeniveau, så falder de offentlige udgifter fra 50,3 pct. til 47,9 pct. Mere i overensstemmelse med den konventionelle visdom ses det, at hvis man ved et højt globaliseringsniveau bevæger sig fra et lavt korporatismeniveau til et højt korporatismeniveau, så øges de offentlige udgifter fra 46,5 pct. til 47,4 pct.

Disse resultater er tilsammen problematiske for Garretts (1998) teoretiske argument. Dels kan resultaterne kun til en hvis grad bekræfte teorien, dels er de i

nogen grad i modstrid med Garrett og den traditionelle politiske økonomis forestillinger om effekten af et højere korporatismeniveau.⁵ Mine resultater afviser således Rodriks (1996) og til dels Garretts (1998) centrale teoretiske argument om, at den globaliserede økonomis større økonomiske svingninger og usikkerhed fører til ekspansion af den offentlige sektor. Spørgsmålet er, om økonomiske svingninger og usikkerhed på arbejdsmarkedet i OECD-lande ikke i højere grad er forårsaget af ændringer i indenlandske strukturelle faktorer end af øget globalisering. Faktorer som teknologiske forbedringer, der gør tidligere jobs unødvendige, ændringer i forbrugsmønstre og ikke mindst skiftet imod en serviceøkonomi kunne således spille en betydeligt mere afgørende rolle for den enkelte arbejders løn- og jobusikkerhed end globaliseringen af økonomien.

Resultaterne viser dog, at globaliseringen for de fleste lande kun har en begrænsende effekt på væksten i det offentlige udgifter, og at korporatisme spiller en vis rolle for størrelsen af de offentlige udgifter, og at der derfor stadig er et råderum for politik også i den globaliserede økonomi. Derfor er den neoliberale globaliseringshypotese også utilstrækkelig til at forklare variationerne og ændringerne i størrelsen af den offentlige sektor mellem forskellige lande. Jeg tror dog, at den neoliberale globaliseringsteori med fokus på

virksomheders strategiske overvejelser i en global økonomi er et frugtbart udgangspunkt. Til gengæld mener jeg, at det er nødvendigt med et mere nuanceret syn på den offentlige sektors betydning, end den neoliberale teori giver.

Jeg foreslår derfor at inkorporere nogle af indsigterne fra en nyere økonomisk retning kaldet endogen vækstteori i den neoliberale globaliseringsteori (se blandt andet Romer, 1994 og Grossman og Helpman, 1994). Derved bliver det muligt at forklare, hvorfor nogle lande i den globaliserede økonomi bedre end andre kan opretholde en større offentlig sektor. Dette hænger sammen med, at den endogene vækstteori er kritisk over for den neoliberale ofte implicite antagelse, at en stor offentlig sektor altid medfører lavere vækstpotentiale. Mere specifikt kritiseres den neoliberale teori om vækst for at fokusere for meget på ændringer i kapitalakkumuleringen, mens ændringer i teknologiske faktorer betragtes som eksogene. Endogene vækstteoretikere mener, at dette er problematisk, fordi det netop er ændringer i den teknologiske udvikling, som har været den reelle drivkraft bag den bestandigt vedvarende vækst i de industrialiserede lande (Grossman og Helpman, 1994: 24). Hvad der kun er en residual i den neoliberale model, er således ifølge den endogene vækstteori en altafgørende faktor for vækst. Endogenisering af de teknologiske ændringer åbner også mulighed for, at en lang række andre faktorer kan have indflydelse på vækst. Offentligt forbrug kan i den forbindelse øge produktivitet og konkurrenceevne ved at generere kollektive goder – lige fra uddannelse, jobtræning og forskning til basale fysiske infrastrukturer – som vil være underudbudt af markedet på grund af deres kollektive natur (Romer, 1994: 20-21). Det er derfor ikke muligt

på forhånd at sige, om virksomhedernes omkostninger til en større offentlig sektor er større end de fordele, som virksomhederne høster fra de kollektive goder, som den offentlige sektor også genererer.

Især for visse typer af virksomheder kan en stor offentlig sektor og en reguleret økonomi ligefrem være en komparativ fordel. Herved kan et lands komparative konkurrencefaktorer ikke længere kun begrænses til produktionsfaktorerne land, arbejdere, naturressourcer og kapital som i den klassiske udlægning af Heckscher og Ohlin, men må også inkludere komparative institutionelle fordele (Porter, 1998). Sagt på en anden måde så kan der være flere veje til en god økonomi end den foreslået af den neoliberale model, og der er ikke nogen *a priori* grund til at tro, at globaliseringen nødvendigvis betyder, at virksomheder i lande med en større offentlig sektor altid vil vælge exitstrategien. Eksistensen af komparative institutionelle fordele muliggør også i højere grad et politiske valg mellem deregulering og opretholdelse af en stor velfærdsstat og forklarer dermed, hvorfor korporatistiske lande med en traditionelt stor offentlig sektor har kunnet skære mindre i de offentlige udgifter end andre lande ved øget globalisering.⁶

Konklusion

Jeg har i denne artikel vist, at globaliseringen har ført til pres for mindre offentlige udgifter. Globaliseringen af økonomien har på grund af virksomheders exitmuligheder eller trussel herom væsentlige konsekvenser for muligheden for at opretholde en stor velfærdsstat med et højt offentligt udgiftsniveau. Det er dog også vigtigt at pointere, at de inkrementalistiske træk er betydeligt stærkere end

globaliseringens, og at betydningen af globaliseringen derfor heller ikke bør overdrives og føre til dommedagslignende profetier om velfærdsstatens snarlige undergang.

Resultaterne af de økonometriske analyser viser også, at politiske partier ikke har nogen selvstændig effekt på størrelsen af den offentlige sektor i den globale økonomi. Det kan dog ikke endeligt afgøres, om det skyldes globaliseringen eller andre faktorer. Men det kan konkluderes, at vi befinder os i en periode, hvor partier er begrænset i så væsentlige henseender, at de ikke længere selvstændigt kan følge deres klassedefinerede præferencer med hensyn til størrelsen af den offentlige sektor. Dette betyder selvfølgelig ikke, at partier og politik i dag ingen forskel gør, men at partier er blevet nødt til at finde andre policyinstrumenter end en simpel ekspansion af den offentlige sektor for at nå deres fordelingsrettede klassedefinerede mål. Resultaterne af analysen viser også, at partier i alliance med stærke fagforeninger har spillet en rolle for størrelsen af de offentlige udgifter i den globale økonomi. Men dette samspil mellem korporatisme og globalisering kan dog ikke forklares ud fra de gængse teorier.

På baggrund af disse resultater argumenterer jeg for, at det er nødvendigt med en teoretisk videreudvikling for at opnå en bedre forståelse af samspillet mellem globaliseringen, de politiske partier og størrelsen af den offentlige sektor. Jeg foreslår, at et frugtbart udgangspunkt herfor kunne være at bibeholde den neoliberale globaliseringsteoris fokus på virksomheders strategiske overvejelser, men forsøge at inkorporere nogle af indsigterne fra den endogene vækstteori. Dermed vil der opnås et mere nuanceret syn på den offentlige sektors betydning for

virksomheder, idet en stor offentlig sektor og en reguleret økonomi for nogle typer af virksomheder kan være en komparativ fordel. Der kan således være flere veje til en god økonomi i den globaliserede verden end den neoliberale minimumsstat, hvilket kan muliggøre et politisk valg mellem deregulering og oprettholdelsen af en stor velfærdsstat.

Noter

1. Dataene brugt i artiklen kan fås ved henvisning til forfatteren.
2. Helt præcist er centraliseringen defineret ved følgende: $C = \sum_j \hat{a}_j \cdot p_j^2$, hvor w_j er vægten for hvert forhandlingsniveau, j ($\sum_j \hat{a}_j = 1$), p_j er andelen af arbejdere dækket af fagforening (eller kartel, eller centraliseret organisation) ved forhandlingsniveau j . For en mere udførlig gennemgang se Iversen (1998b)
3. En stor tak til Nathaniel Beck fra University of California, San Diego, for hjælp til udførelse af de panelkorrigerede standardfejl.
4. Årsagen til forskellen mellem mine og Rodriks (1998) resultater er sandsynligvis, at Rodrik tester sin hypotese på et stort antal både industrialiserede og ikke-industrialiserede lande, mens jeg fokuserer udelukkende på OECD-lande. Det kan give væsentlige forskelle, idet den ene af Rodriks empiriske forudsætninger, om at øget åbenhed fører til større indkomstsikkerhed, sandsynligvis ikke gælder, når der fokuseres udelukkende på OECD-lande. Dette hænger sammen med, at for at øget åbenhed skal føre til større indkomstsikkerhed må der enten være tale om, at prisvolatiliteten i de internationale markeder er større end i de nationale markeder eller, at øget handel koncentrerer risici mere på enkelte områder. Der er imidlertid ingen teoretiske grunde til at tro, at prisvolatiliteten i internationale markeder er større end i nationale markeder, og idet hovedparten af al handel mellem OECD-lande er intraindustrial, er der heller ingen grund til at tro, at øget handel for OECD-landene koncentrerer risici mere på enkelte områder.
5. Forskellen mellem mine og Garretts (1998) resultater skyldes dels forskelle i operatio-

- naliseringsen, men dels også, at Garretts resultater er baseret på data fra perioden 1966-1990, mens mine er baseret på perioden 1973-1994. Ved først at begynde i 1973 og slutte i 1994 giver mine data et bedre billede af globaliseringens effekt.
6. Neoliberale økonomer ville eventuelt hævde, at de lande, som ikke har dereguleret den offentlige sektor i samme omfang som andre, har betalt en pris herfor i form af især større arbejdsløshed. Dette argument kan ikke afkræftes uden en mere systematisk analyse af de makroøkonomiske omkostninger ved at opretholde en stor offentlig sektor. Men jeg har i denne artikel vist, at de makroøkonomiske omkostninger i hvert fald endnu ikke har været så store, at de har fået de korporatistiske lande til at deregulere og nedskære deres traditionelt store offentlige sektor mere end andre lande, snarere tværtimod.

Litteratur

- Alvarez, Michael R., Geoffrey Garrett og Peter Lange (1991). „Government Partisanship, Labor Organization and Macroeconomic Performance“, *American Political Science Review*, vol. 85, no. 2, pp. 541-556.
- Beck, Nathaniel og Jonathan N. Katz (1995). „What To Do (And Not To Do) With Time-Series Cross-Section Data“, *American Political Science Review*, vol. 89, no. 3, pp. 634-647.
- Blais, André, Donald Blake og Stéphane Dion (1993). „Do Parties Make a Difference? Parties and the Size of Government in Liberal Democracies“, *American Journal of Political Science*, vol. 37, no. 1, pp. 40-62.
- Cameron, David R. (1978). „The Expansion of the Public Economy: A Comparative Analysis“, *American Political Science Review*, vol. 72, no. 4, pp. 1243-1261.
- Cohen, Benjamin J. (1996). „Phoenix Risen: The Resurrection of Global Finance“, *World Politics*, vol. 48, no. 2, pp. 268-296.
- Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*, New York: HarperCollins.
- Esping-Andersen, Gosta (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton: Princeton University Press.
- Garrett, Geoffrey (1998). *Partisan Politics in the Global Economy*, New York: Cambridge University Press.
- Grossman, Gene M. og Elhanan Helpman (1994). „Endogenous Innovation in the Theory of Growth“, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 8, no. 1, pp. 23-45.
- Hall, Peter. A. (1997). „Organized Market Economies and Unemployment in Europe: Is it Finally Time to Accept Liberal Orthodoxy?“, *Paper prepared for a conference at Princeton University*.
- Hibbs, Douglass (1977). „Political Parties and Macroeconomic Policy“, *American Political Science Review*, vol. 71, December, pp. 1467-1487.
- Hicks, Alexander, Duane H. Swank og Martin Ambuhl (1989). „Welfare expansion revisited: policy routines and their mediation by party, class and crisis, 1957-1982“, *European Journal of Political Research*, vol. 17, pp. 401-430.
- Hirst, Paul (1997). „The Global Economy – Myth and Realities“, *International Affairs*, vol. 73, no. 3, pp. 409-425.
- Horn, Murray J. (1995). *The Political Economy of Public Administration*, New York: Cambridge University Press.
- Huber, Evelyne, Charles Ragin og John D. Stephens (1997). *Comparative Welfare States Data Set*, Northwestern University og University of North Carolina.
- Inglehart, Ronald og Jacques R. Rabier (1986). „Political Realignment in Advanced Industrial Society: From Class-Based Politics to Quality-of-Life Politics“, *Government and Opposition*, vol. 21, no. 4, pp. 456-479.
- Iversen, Torben (1996). „Power, Flexibility and the Breakdown of Centralized Wage Bargaining: The Cases of Denmark and Sweden in Comparative Perspective“, *Comparative Politics*, vol. 28, pp. 399-436.
- Iversen, Torben (1998a). „The Choices for Scandinavian Social Democracy in Comparative Perspective“, *Oxford Review of Economic Policy*, vol. 14, no. 1, pp. 59-75.
- Iversen, Torben (1998b). „Wage Bargaining, Central Bank Independence and the Real Effects of Money“, *International Organization*, vol. 52, sommer, pp. 469-504.
- Katzenstein, Peter J. (1985). *Small States in World Markets – Industrial Policy in Europe*, Ithaca: Cornell University Press.

- naliseringsen, men dels også, at Garretts resultater er baseret på data fra perioden 1966-1990, mens mine er baseret på perioden 1973-1994. Ved først at begynde i 1973 og slutte i 1994 giver mine data et bedre billede af globaliseringens effekt.
6. Neoliberale økonomer ville eventuelt hævde, at de lande, som ikke har dereguleret den offentlige sektor i samme omfang som andre, har betalt en pris herfor i form af især større arbejdsløshed. Dette argument kan ikke afkræftes uden en mere systematisk analyse af de makroøkonomiske omkostninger ved at opretholde en stor offentlig sektor. Men jeg har i denne artikel vist, at de makroøkonomiske omkostninger i hvert fald endnu ikke har været så store, at de har fået de korporatistiske lande til at deregulere og nedskære deres traditionelt store offentlige sektor mere end andre lande, snarere tværtimod.

Litteratur

- Alvarez, Michael R., Geoffrey Garrett og Peter Lange (1991). „Government Partisanship, Labor Organization and Macroeconomic Performance“, *American Political Science Review*, vol. 85, no. 2, pp. 541-556.
- Beck, Nathaniel og Jonathan N. Katz (1995). „What To Do (And Not To Do) With Time-Series Cross-Section Data“, *American Political Science Review*, vol. 89, no. 3, pp. 634-647.
- Blais, André, Donald Blake og Stéphane Dion (1993). „Do Parties Make a Difference? Parties and the Size of Government in Liberal Democracies“, *American Journal of Political Science*, vol. 37, no. 1, pp. 40-62.
- Cameron, David R. (1978). „The Expansion of the Public Economy: A Comparative Analysis“, *American Political Science Review*, vol. 72, no. 4, pp. 1243-1261.
- Cohen, Benjamin J. (1996). „Phoenix Risen: The Resurrection of Global Finance“, *World Politics*, vol. 48, no. 2, pp. 268-296.
- Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*, New York: HarperCollins.
- Esping-Andersen, Gosta (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*, Princeton: Princeton University Press.
- Garrett, Geoffrey (1998). *Partisan Politics in the Global Economy*, New York: Cambridge University Press.
- Grossman, Gene M. og Elhanan Helpman (1994). „Endogenous Innovation in the Theory of Growth“, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 8, no. 1, pp. 23-45.
- Hall, Peter. A. (1997). „Organized Market Economies and Unemployment in Europe: Is it Finally Time to Accept Liberal Orthodoxy?“, *Paper prepared for a conference at Princeton University*.
- Hibbs, Douglass (1977). „Political Parties and Macroeconomic Policy“, *American Political Science Review*, vol. 71, December, pp. 1467-1487.
- Hicks, Alexander, Duane H. Swank og Martin Ambuhl (1989). „Welfare expansion revisited: policy routines and their mediation by party, class and crisis, 1957-1982“, *European Journal of Political Research*, vol. 17, pp. 401-430.
- Hirst, Paul (1997). „The Global Economy – Myth and Realities“, *International Affairs*, vol. 73, no. 3, pp. 409-425.
- Horn, Murray J. (1995). *The Political Economy of Public Administration*, New York: Cambridge University Press.
- Huber, Evelyne, Charles Ragin og John D. Stephens (1997). *Comparative Welfare States Data Set*, Northwestern University og University of North Carolina.
- Inglehart, Ronald og Jacques R. Rabier (1986). „Political Realignment in Advanced Industrial Society: From Class-Based Politics to Quality-of-Life Politics“, *Government and Opposition*, vol. 21, no. 4, pp. 456-479.
- Iversen, Torben (1996). „Power, Flexibility and the Breakdown of Centralized Wage Bargaining: The Cases of Denmark and Sweden in Comparative Perspective“, *Comparative Politics*, vol. 28, pp. 399-436.
- Iversen, Torben (1998a). „The Choices for Scandinavian Social Democracy in Comparative Perspective“, *Oxford Review of Economic Policy*, vol. 14, no. 1, pp. 59-75.
- Iversen, Torben (1998b). „Wage Bargaining, Central Bank Independence and the Real Effects of Money“, *International Organization*, vol. 52, sommer, pp. 469-504.
- Katzenstein, Peter J. (1985). *Small States in World Markets – Industrial Policy in Europe*, Ithaca: Cornell University Press.

- Lewis-Beck, Michael (1988). *Economics and Elections*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Lindblom, Charles E. (1959). „The Science of ‘Muddling Through’“, *Public Administration Review*, vol. 19, pp. 79-88.
- Lindblom, Charles E. (1977). *Politics and Markets*. New York: Basic.
- OECD (diverse år). *National Accounts*. Paris.
- Olson, Mancur (1982). *The Rise and Decline of Nations*. New Haven: Yale University Press.
- Porter, Michael E. (1998). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: The Free Press.
- Rodrik, Dani (1996). „Why Do More Open Economies Have Larger Governments?“, *NBER Working Paper Series*, no. 5537.
- Romer, Paul (1994). „The Origins of Endogenous Growth“, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 8, no. 1, pp. 3-23.
- Rueda, David og Jonas Pontusson (1997). „Wage Inequality and Varieties of Capitalism“, Institute for European Studies, *Working Paper no. 97.6*, Cornell University.
- Schmidt, Manfred (1996). „When Parties Matter – A Review of the Possibilities and Limits of Partisan Influence on Public Policy“, *European Journal of Political Research*, vol. 30, september, pp. 155-183.
- Swank, Duane (1988). „The Political Economy of Government Domestic Expenditure in the Affluent Democracies, 1960-80“, *American Journal of Political Science*, vol. 32, pp. 1120-1150.
- Swank, Duane (1998). „Funding the Welfare State: Globalization and the Taxation of Business in Advanced Market Economies“, *Political Studies*, vol. XLVI, December, pp. 671-692.